כפילא ארבע וחומשא זוזא. לפי מה שפ"ה דחומשא עולה לו בכפילא שמשלם את הכפל ונפטר בכך מן החומש קשה קצת מה בכך אי כפילא ארבע וחומשא זוזא ומיהו בקונטרס פי' דלית ליה כפרה בחומש כיון שאין מיכר ומובלע בתוך הכפל ואי הוה מפרש דחומשא עולה לו בכפילו שמשלם את החומש ועולה לו לכפל הוה ניחא דהוה פריך שפיר אבל לשון בכפילו לא משמע הכי ובתוספתא נמי גרסי' וחומשו עולה לו מתוך כפילו וריב"א מפרש דאלשון ברייתא קפריך דמשמע דחומשו עולה בכל כפילו:

אלמא קרן בעין שגנב. תימה אמאי לא דמי כגון דמעיקרא שויא זוזא ולבסוף שויא ד' וכפילא זוזא כעין שגנב דלא כרב וחומשא זוזא כשעת העמדה דדין כדאמר דמברה אי שמייה משלם ד' וי"ל דליכא למימר הכי כלל דמהיכא תיתי דקרן יהא כשעת העמדה כדין וכפל ד' וה' יהי' כעין שגנב אלא לאלתר כין כפל ד' וה' לקרן אם לא מכח הפסוק וכזה אין לנו שום פסוק ורב נמי דממלוק היינו משום דקרא קדרים ועוד דבגלאו הכי דמי שפיר ונוח לו כפי האמת ובאותו ענין שהיה המקייע אומר אאין להעמידה:

ואי אמרת שינוי קונה. פירוש כי האי דטלה ונעשה איל אבל הא פשיטא דשינוי קני כדאמר בסמוך דשינוי קונה לב"ה:

איל בן יומו קרוי איל. מיהו ודאי לענין קרבן אמרינן דאיל בן שני שנים מדכתיב במקום אחר בכם בן שנתו (ויקרא יב):

הא מני בית שמאי היא. האי שנוייא ליתא לרבא דאית ליה ברים הנחל קמא (נקמן דף נד.) דוקא לגבוה אמרי ב"ש משום דאמאים וא"ת היכי מדמה ליה דמה ענין אתנן אצל שינוי וי"ל דקסבר דאי שינוי קונה א"כ ראוי הוא להמיר שינוי באתנן דמשיב כאחר ואין זה אותו שבא לידה כתורת אתנן וממאים נמי לא מאים:

הן ולא שינוייהם. תימה דבסמוך נפקא ליה לרבא דשינוי קונה מקרא אחרינא דכתיב אשר גזל כעין שגזל יחזיר ועוד קשה דרב חסדא קאמר דשינוי אין קונה דברים אשר גזל מ"מ וכהגחל קמא (לה:) קאמר רבי יוחנן דבר תורה גזילה המשתנית מחזרת בעיניה מדכתיב והשיב את הגזילה מ"מ וכי פליגי אנית הלל ורבא' לרי"ל דלקמן מיירי בשינוי החוזר לברייתו ואהכי מייתי ברים הגחל קמא מלתיה דר' יוחנן ורבה דבסמוך סבר דאפי' שינוי החוזר לברייתו נמי קני ולריכי תרי קראי דאי לאו אלא חד קרא הוה מוקמינן ליה בשינוי שאין חוזר והא דמייתי רבה סיוע לדבריו ממתניתין דהגחל עליה (לקמן ד' נג:) משום דמיירי בשינוי חוזר לברייתו כדמוקי לי' התם ברים פרקין (שם) בעליה משופים ומר טוור והיתה אלא הספיק ליתן לו עד שלבנו ורבה לרבה דאייתי נמי בשינוי החוזר שיכול להעבירו ע"י קפון כדאמר ברים הגחל (שם) ואע"פ דלר' יוחנן מיירי בשינוי שאינו חוזר ומוקי לה בקנה אילן דלא עבר לה לרבה נראה לו דוחק להעמידה בקנה אילן (דלא עבר) ולהכי מייתי מיניה סייעתא:

הס

וחכ"א ממון המשתלם כראש. שאינו משלם אלא קרן והשיב את גזלו[1] היינו קרן שהוא אבל אינו ומוטל עליו ובקרא אחרינא כתיב התם ואת אשמו יביא לה' וגו' (ויקרא ה): **ושאינו משתלם כראש.** כי הכא דאיכא כפל לא שייך בה דין חומש כלל ואפי' לא שוין חומשא וכפילא פטור ור"ש אבא קאמר לאחוי לאפוקי לפטור: **כפילא ד' וחומשא זוזא.** וכיון דאינן שוין לא חומש מקרי ולא קליק ליה: **דכפילא זוזא וחומשא זוזא.** דחומש בתר קרנא שיימינן וקרן משלם כעין שגנב נמצא קרן ד' וחומשו מוסיף עליו מכחון זוזא וכפילא זוזא וכפל כשעת העמדה כדין והיינו כרב דאי לאו קרן כעין שגנב לא הוי זוזא חומש ואי כפל כעין שגנב הוי ד' אלא ש"מ כרב: **ורבנן אמרי לך.** אי לערבינהו קבעי לא ליכתוב לא וי"ו ולא את: **לאפסוקי כין ממון גבוה.** אבל: **לממון הדיוט.** חומש דלאו אורח ארעא לערבינהו להדיא: **נעשה שינוי בידו וקנאו.** בשינוי להא מילתא דאם טבח ומכר אלו הוא טובח וכו' ופטור מד' וה' אבל קרן וכפל משלם קרן כי השתא וכפל כעין שגנב אז כשעת העמדה כדין: **כעין שגנב.** לקמן [סו.] אותבינן לרב מהא דאמר תשלומי כפל ד' וה' כשעת העמדה כדין. ולרבה דאמר [ע"א] תנהה לו שתייה משלם ד' [כדהשתא] ליכא לאוקומי דיכול לשנוי דהך מתניתא כפל ד' וה' דוקא נקט אבל קרן היכא [2]דאשכח כי השתא משלם: **פורא גנבי מינך.** כתמיה: **ונקנינהו בשינוי השם.** נהי דשכח דגופיה לא הוי שינוי דממילא קשבח ואזל ומיהו בשמא ודאי אישתני: **מ"מ קשיא.** לר' אילעא: **שינוי במקומו עומד.** אע"ג דאישתני לא נפיק מרשות בעלים: **מני חדא אסור.** לקרבן: עד

עגל ונעשה שור נעשה שינוי בידו וקנאו טבח ומכר שלו הוא טובח שלו הוא מוכר איתיביה רבי חנינא לר' אילעא [3]גנב טלה ונעשה איל עגל ונעשה שור משלם תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה כעין שגנב ואי ס"ד קנייה בשינוי אמאי משלם שלו הוא טובח שלו הוא מוכר ליה ואלא מאי שינוי לא קני אמאי משלם כעין שגנב לשלם כי השתא אמר ליה כי השתא היינו טעמא דלא משלם משום דא"ל תורא גנבי ממך דיכרא גנבי ממך א"ל [4]רחמנא ניצלן מהאי דעתא אמר ליה אדרבה רחמנא ניצלן מדעתא דידך: מתקיף לה רבי זירא וניקנינהו בשינוי השם אמר רבא [5] שור בן יומו קרוי שור איל בן יומו קרוי איל שור בן יומו קרוי שור דכתיב [2]שור או כשב או עז כי יולד איל בן יומו קרוי איל דכתיב [3]ואילי צאנך לא אכלתי אילים הוא דלא אכל כבשים אכל אלא לאו ש"מ איל בן יומו קרוי איל מ"מ קשיא א"ר ששת הא מני ב"ש היא [6]דאמרי שינוי במקומו (ו) עומדת ולא קני דתניא [7]נתן לה באתננה [8] חיטין ועשאן סולת זיתים ועשאן שמן ענבים ועשאן יין תני חדא אסור ותני חדא [9]מותר ואמר רב יוסף תני גוריון דמאספורק ב"ש אוסרין ובית הלל מתירין מאי טעמא דבית שמאי דכתיב [4]גם לרבות שינוייהם ובית הלל הם ולא שינוייהם ובית שמאי ההוא

הם

[1] **וחכ"א ממון המשתלם כראש.** שאינו משלם אלא קרן והשיב את גזלו היינו קרן שהוא אבל אינו ומוטל עליו ובקרא אחרינא כתיב התם ואת אשמו יביא לה' וגו' (ויקרא ה): **ושאינו משתלם כראש.** כי הכא דאיכא כפל לא שייך בה דין חומש כלל ואפי' לא שוין חומשא וכפילא פטור ור"ש אבא קאמר לאחוי לאפוקי לפטור: **כפילא ד' וחומשא זוזא.** וכיון דאינן שוין לא חומש מקרי ולא קליק ליה: **דכפילא זוזא וחומשא זוזא.** דחומש בתר קרנא שיימינן וקרן משלם כעין שגנב נמצא קרן ד' וחומשו מוסיף עליו מכחון זוזא וכפילא זוזא וכפל כשעת העמדה כדין והיינו כרב דאי לאו קרן כעין שגנב לא הוי זוזא חומש ואי כפל כעין שגנב הוי ד' אלא ש"מ כרב: **ורבנן אמרי לך.** אי לערבינהו קבעי לא ליכתוב לא וי"ו ולא את: **לאפסוקי כין ממון גבוה.** אבל: **לממון הדיוט.** חומש דלאו אורח ארעא לערבינהו להדיא: **נעשה שינוי בידו וקנאו.** בשינוי להא מילתא דאם טבח ומכר שלו הוא טובח וכו' ופטור מד' וה' אבל קרן וכפל משלם קרן כי השתא וכפל כעין שגנב אז כשעת העמדה כדין: **כעין שגנב.** לקמן [סו.] אותבינן לרב מהא דאמר תשלומי כפל ד' וה' כשעת העמדה כדין. ולרבה דאמר [ע"א] תנהה לו שתייה משלם ד' [כדהשתא] ליכא לאוקומי דיכול לשנוי דהך מתניתא כפל ד' וה' דוקא נקט אבל קרן היכא [2]דאשכח כי השתא משלם: **פורא גנבי מינך.** כתמיה: **ונקנינהו בשינוי השם.** נהי דשכח דגופיה לא הוי שינוי דממילא קשבח ואזל ומיהו בשמא ודאי אישתני: **מ"מ קשיא.** לר' אילעא: **שינוי במקומו עומד.** אע"ג דאישתני לא נפיק מרשות בעלים: **מני חדא אסור.** לקרבן:

[2] **שור** בן יומו קרוי שור. עי' מנחות לא ע"ב ותוס' שם ד"ה מ"ל: שם חיטין ועשאן סולת. עיין בספר יראים לרא"מ סי' רי"ז:

[3] **גנב** שור בן יומו קרוי שור. עי' מנחות לא ע"ב ותוס' שם ד"ה מ"ל: שם חיטין ועשאן סולת. עיין בספר יראים לרא"מ סי' רי"ז:

[4] **לקמן** קה.. [5] [מגילה כ: ע"ז נב.]. [6] לקמן לו:. [7] [שבת פד: כתובות מה:]. [8] [לקמן סח.]. [9] לקמן לג: [כמדבר כו.]. [1] לקמן לג: תמורה לז:. [2] [כמדבר כו.]. [3] ל"ל דלשבח. רש"ל. [4] [פרה פ"א מ"ג]. [5] [לקמן סו. ע"ש].

מסורת הש"ס

1. אז מכל אשר ישבע עליו לשקר ושלם אתו בראשו וחמשתיו יסף עליו לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו:
ויקרא ה כד
2. שור או כשב או עז כי יולד והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה': ויקרא כב כז
3. זה עשרים שנה אנכי עמך רחליך ועזיך לא שכלו ואילי צאנך לא אכלתי:
בראשית לא לח
4. לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב בית יי אלהיך לכל נדר כי תועבת יי אלהיך גם שניהם: דברים כג יט

תורה אור השלם

הגהות הב"ח

(א) גם' שינוי במקומו עומד כל"ל:

גליון הש"ס

גמ' שור בן יומו קרוי שור. עי' מנחות לא ע"ב ותוס' שם ד"ה מ"ל: שם חיטין ועשאן סולת. עיין בספר יראים לרא"מ סי' רי"ז:

עין משפט נר מצוה

כד א מי' פ"ד מס' גניבה הלכה ח והלכה יז:
כה ב מי' פ"ז מס' סנהדרין הלכה טו ופ"ז מס' גזילה הלכה יב והל' יג:
כו ג ד מי' פ"ח מס' גניבה הל' יג ופ"ב מס' גזילה ואבידה הלכה יד עומ"ש סי' שנג:
כז ה מי' פ"ד מס' אישורי מזבח הלכה טו והל' יח סמג לאין שיו:

מוסף רש"י

נעשה שינוי בידו וקנאו. לכך, דאם טבח ומכר שלו הוא טובח ושלו הוא מוכר, ואין משלם אלא כפל (לקמן צז:). רחמנא ניצלן מהאי דעתא. כיחד ממנו טעמו של דבר מפני שחלוי בהכנת הלב (כתובות סה:). אלא לאו ש"מ איל בן יומו קרוי איל. שאם לא כן מה שכשים אילים לא אכל אלא כן אכל אלא הוא (בראשית לא לח). שינוי במקומו עומד. אינו זז מרשות בעלים הראשונים ואפילו נשחטה (לקמן צג:). תני חדא אסור. למזבח (לקמן צג:). דמאספורק. שם מקום (לקמן צד:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com